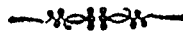

ספר

צוואת הריב"ש

ה"ה צוואות והנהגות ישרות אשר נשמע
מפי הקדוש איש האקי' בוצינא קדישא
מוהר"ר ישראל בעש"ט זצ"ל.ה. ונתוספו
עליהם "הנהגות ישרות" מאיש אלקים ניק
מוהר"ר דוב בער מ"מ דק"ק מעזריטש.
אשר נמצאו באמתחת חסידא ופרישא איש
אלקים מוהר"ר ישעי' אב"ד ור"מ דק"ק יאנוב

הובא לביה"ד ע"י ר' יעקב יצחק ריינערמאן
מחזיק סקלאד ספרים בווארשא, גאלעווקי 34.

ווארשא

נפשי תערגי אליך.

צוואת הריב"ש ע"ה להיות תמים בעבודתו יתברך עבודה תמה ועיקר שלא לשכוח הדברים. ועיקר ללמוד בכל יום שיפור מוסר הן רב הן מעט. ולראות איך תמיד להדבק איך במדות טובות והנהגות ישרות ושלא יניח שום יום מעשיית מלוא הן קלה הן חמורה. וסימנך הוי זהיר במלוא קלה כבחמורה פירש זהיר מלשון והמשכילים יזהירו. ר"ל הנשמה תזהיר ותאיר ממלוא קלה כבחמורה כי רחמנא ליבא בעי:

שריתי ה' לנגדי תמיד. שויתי לשון השתוות בכל דבר המאורע הכל שיה אלוו בין בענין שמשבחין ב"ה אותו או מבזין אותו. וכן בכל שאר דברי וכן בכל המאכלות בין שאוכל מעדנים בין שאוכל שאר דברי הכל יסוה בעיניו כיון שהוסר הילת"ר ממנו מכל וכל. וכל דבר שיארע לו יאמר הלא זה הוא מאתו יתברך ואם בעיניו הגון וכו' וכל כוונתו לש"ש אבל מלד עלמו אין חילוק וזה מדרגה גדולה מאד. וכל האדם לריך לעבוד הש"ת בכל כמו שהכל הוא לורך מפני שהש"ת רולה שיעבדו אותו בכל האופנים. והכוונה כי לפעמים אדם הולך ומדבר עם ב"ה ואז אינו יכול ללמוד ולריך להיות דבוק בהש"י וליחד יחודים. וכן כשהאדם הולך בדרך ואינו יכול להתפלל וללמוד כדרכו ונריך לעבוד אותו באופנים אחרים. ואל ינער את עלמו בזה כי הש"ת רולה בזה שיעבדוהו בכל האופנים פעמי' באופן זה ופעמים באופן זה לכך הזדמן לפניו לילך לדרך או לדבר עם ב"ה בכדי לעבוד אותו באופן הזה. כלל גדול'גול על ה' מעשיך ויכונו מחשבותיך שכל דבר שזדמן יחשוב שהוא מאתו יתברך ויראה שיבקש מהש"ת שיזמין לו תמיד מה שהש"ת יודע שהוא לעובתו ולא מה שגראה לב"ה ע"פ שכלו כי אפשר מה שבעיניו טוב הוא רע לו רק שליך הכל כל בעיניו ולרכיו עליו יתברך:

ידבק מחשבתו למעלה ולא יאכל ולא ישתה יותר מדאי ולא יענג עלמו רק כדי (רק שישתדל בכל ענינים) להצריח עלמו. ולא יסתכל כלל בעיניו עוה"ז ולא יחשוב בהם כלל. כדי להפריד את עלמו מהגשמיות כי בהסתכלותו בעוה"ז מגשם עלמו. וארז"ל ראי' מזיחה לידי זכירה ולידי תאוה. וכתיב בעץ הדעת נחמד למראה וטוב למאכל שמחמת הראי' הוא נחמד. ויחשוב שהוא מבני עולם העליון ולא יהיו חשובין בעיניו כל ב"ה הדרים בעוה"ז כי כל העולם כולו הוא כגרגיר תרדל נגד העולם העליון. ויהי' שיה בעיניו אס' יאהבוהו או ישנאוהו כי אהבתם ושנאתם אין כלום. וכן לא ישגיח כלל על תאוות גופו

המסוכן

המעונף שהיא לרעת משכא דחוייל:

ואיתא בזהר דעבד רעותא דמסכנא. ויחשוב שהוא עני וידבר תמיד בדברים רכים ותחנונים כמו עני ויתבודד תמיד מחשבתו עם השכינה שלא יחשוב רק בהבנתו אותה תמיד שהוא מתדבק בו. ויאמר תמיד במחשבתו מתי אזכה שישכון עמי לור השכינה. ואם יבאו לו תאוות עוה"ז ירחיק מחשבתו ויבזה התאוה עד שיהי' שנאוי ומאוס אללו וירגזו יל"ץ על הילד"ר ותאוותו. ובה יכניעם ושלא יהי' לו פלגות כלל כשלא יהי' לו תאוות עוה"ז. אלא אדרבא ישמח מאד. במה שהוא זוכה להכניע תאוותו לשם כבוד הבורא יתברך כמיש חז"ל ושמחים ביסורים בזה כאשר לא ימשך אחר תאוותו אפילו במחשבה ויבזה אותה ויכניע מאד הקליפות כמיש בזהר ובר לבב דלא אמשך לרעותיה ולבי' בחר ב"א. כלל גדול השתחות. ופירי שיהי' טוב אללו אם יחזיקו לחסרון ידיעה או יודע בכל התורה טולה ודבר הגורם לזה הוא הדביקות בהבורא תדיר. שמחמת סרדות הדביקות אין לו פגאי לתשוב בדברים אלו שטרוד תמיד לדבק עלמו למעלה בו ית'. ובכל דבר שיפסה יחשוב שהוא עושה בזה נחת רוח לבוראו ית' ולא לעורך עלמו אפילו מעט. אפילו אם עושה שיהי' לו תענוג בעבודתו לא יהי' לעורך עלמו. ואל יאמר בלבו שהוא גדול מחבירו שהוא עובד בדביקות שהוא כשאר הגבראים שנבראו לעורך עבודתו ית'. והשי"ת נתן לחבירו שכל כמו שנתן לו שכל ובמה הוא חשוב יותר מהתולעת שהתולעת עובד להבורא יתברך בכל שכלו וכחו והאדם ג"כ רמה ותולעת. כמיש ואנכי תולעת ולא איש. ואם לא נתן לו השי"ת שכל לא הי' יכול לעובד רק כמו תולעת. ואיכ אפילו מתולעת אינו חשוב במעלה כ"ש מצי"א. ויחשוב שהוא תולעת ושאר בריות קטנות הם תשובים כמו חבירים בעולם שכולם נבראים ואין להם יכולת רק מה שנתן להם הבורא יתברך ודבר זה יהי' תמיד במחשבתו:

אם מתאוה לאיזה עבירה או יאמר הפסוקים של העבירה ההוא בטעמים ובנקודות בדחילו ורחימא ואז חלך ממנו התאוה. ואם לאיזה מדה רעה מתאוה ר"ל או יאמר טשה פעמים ז' עומץ. הכנעני והחתי וכו' בכל כמו בדחילו ורחימא ומחלק ממנו ויקשר המדה הזאת להקביה כגון אם יש לו חז אהבה רעה לא יאהב רק את השי"ת וכל מגמתו יהא לזה ואם בכעס שהוא יראה רעה כמשך ממדת הגבורה יגבור על ילרו ויעשה מהמדה הזאת מרכבה להשי"ת. וכשומע אחד דורש בדחילו ורחימא או ידביק לדיבורו מאד ויהא

ויהא אחדות עמו עט המוכיח כי דיבורו נעשה אללו מחשבה
ובזה חסלק ממנו .

קודם כל יזהר בכל תנועה ותנועה בעבודתו שיהא בלתי פגרי
חיו ולזה לריך התחכמות גדול עמוק עמוק מי ימלאכה אי"כ
אין ברירה רק להיות דבר זה לזכרון תמיד ואל יסיח דעתו ממנו
אפילו רגע אחד והוא דבר הפוסל בהיסח הדעת . זאת ועוד
שנים ליזהר בטבילה בכל עת ולכוון במקוה הכוונה השייכה
למקוה . והמוט המשולש לא במהרה יתק וירחיק אי"ע מעלבות ויהי
לבו שמח ביה וכגון דא לריך להודיע להרגיל בחנות לילה . ולכל
הפחות יזהר להיות התפלה בין בקץ בין בחורף קודם הנך
החמה דהיי"ט יהי רוב התפלה עד קרוב לקריאת שמש קודם הנך
וסחילוק בין קודם הנך בין לאחר הנך כרחוק מזרח ממערב . כי
אז עדיין יכולין לבטל . וסימנך והוא כחתן יולא מהופתו ישיש
בצבור וכו' ואין נסתר מחמתו אל יקרי מחמתו אלא מחמתו .

כלומר כשכבר השמש יולא על הארץ אזי אין נסתר מהדינים הבאים
ממלאכי חומה . ע"כ אל יהא בעיניך דבר זה קטן כי גדול הוא
ובעש"ט ז"ל הי' מדקדק גדול ע"ז ולפעמים כשהי' עת שלא הי'
לו מנין הי' מתפלל ביחוד :

לא להניח שום יום בלא מטה הן קלה הן חמורה כמו שאמרו
רז"ל הוי זהיר במטה קלה כבחמורה . זהיר מלשון והמשכילים
זהירו וכו' דהיינו שהנשמי' תאיר ותזהיר ממטה קלה כבחמורה כי רחמני
ליבא בעי . והוא דבר גדול מאד כי אז ידע שעשה פעולה ביום
זה שברא מלאך אחד ואם יש עליו מלאך מליץ אחד וכו' וסימנך
שומר מטה לא ידע דבר רע . היינו . כשאדם מקבל על עלמו
דבר זה אזי לריך להיות עומד על משמרתו מהבוקר עד הערב
אולי ידמן לו מטה . ויהו שומר מלשון ואביו שמר את הדבר אזי הסגולה
שלא ידע דבר רע חיו . היינו שלא יבא לידי קרי הנקרא רע חיו . וסימנך
חסד אל כל היום היינו שבכל יום ויום לריך לפשות חסד לאל ית' :

לשמור שבת כהלכתו בכל דקדוקי' ופרטי' וסימנך תשב אנוש עד
דכא . תשב אומיות שבת אנוש היינו אפילו עובד ע"ז
כדור אנוש . ולכל הפחות לדקדק בק"ש הנאמר פעמים בכל יום
ויים לאחריה בלי מחשבה זרה חיו והוא דבר גדול לאין סרך
וסימנך כל הקורא ק"ש מויקן בדילן וכו' מויקן היינו המויקין'
שבעולם

שנפולס הן בגופם הן בגופם הגם שאי אפשר להתפלל בלי מחשבה זרה ירגיל עלמו בלי מחשבה זרה בחלה :

יאתרו במדות זריות מאד יקום בזריות משינתו כי נחמד ונעשה אדם אחר והוא ראוי להוליד. ונעשה כמדת הקב"ה שהוליד עולמות. וכן כל דבר שעושה יעשה בזריות כי בכל דבר יכול לעבוד את ה'. וכשמניח הפלית יראה את החללת פירוש שהפול עליו יראה וכל מה שרואה יזכור בהקב"ה אם אהבה יזכור באהבת ה' ואם יראה יזכור ביראת ה' כידוע בכמה מקומות. ואפילו כשהולך לבה"כ יחשוב הלא אני מפריד רע מטוב. והוא יחודים והטוב ישאר לעבודתו יתברך. וכשהולך לישן יחשוב הלא המוחין שלו ילכו להקב"ה ויתחזקו לעבודתו ית'. קודם השינה ישכב באימה וביראה וירגז וירעד מאימת הבורא ית' ולא יבא לידי חטא כמיש רגזו ואל תחטאו :

במשברתו תהי' למעלה בעולם העליון בעבודת השי"ת וידבק ויבטח בו שהוא ישיג מפניו זהו כלל גדול בלתי מנוה שהתחיל בה כשקם ממטתו ילך בה כל היום ולא בחשבה אחרת :

יהא זהיר מאד לקום תמיד בחלות הלילה אם אינו קם והי' שלא מחמת אונס הוא בגידוי למעלה ח"ו ויהפוך הלילות לימים וישן ביום כמה שעות כדי שחפיק לו. מעט שינה בלילה :

כשקם בחלו' לילה וטפל עליו שינה ילך לכאן ולכאן בבית וישיר בשירות ויגביה קולו כדי להסיר מעליו השינה. ילמוד הרגש שיעורים ולא הכל בענין אחד שיהא נראה עליו כמשמיו רק ילמוד הרבה ענינים וכשלימד לריך לטוח מעט בכל שעה כדי לדבק עלמו בו ית' אעפ"י שבשעת הלימוד אי' לדבק עלמו בו יהי' מ"מ לריך ללמוד. והתורה מלחמה נשמתו והוא עץ חיים למחזיקים בה. ואם לא ילמוד יבטל דביקותו. ויחשוב שגמו בעת השינה אינו יכול להיות דבוק וכן כשנפלים המיזים שלו כן לא יהי' בעת הלימוד גרוע מהם. רק מ"מ לריך ליישב עלמו בכל שעה ורגע דביקות הבורא ית' כנ"ל :

בעת הלימוד כשמדבר לריך שלא לחשוב מחשבה אחרת רק דביקות הבורא ית' ובעת הלימוד לריך לחשוב מחשבות הלימוד ומכאן זה יבא לו דבוק באלקות כראוי. ולריך בכל פעם לסעוק בתורה שהוא עץ חיים למחזיקים בה. אבל כשמדבר רק דברים בטלים ויסמוך על הדביקות יזהר מאוד שלא יטל לפעמים

מהדביקות

מהדביקות מכת התורה שלמד בלבו יוס. ואח"כ נודמן לו
דבר לעשות ואינו יודע אם לעשות אם לא. יכול להבין מכת
לבו הענין שלמד אך יעשה ובלבד שיהי' תמיד דבוק בהש"ת או יזמין
לו הש"ת תמיד שידע מכת התורה. אבל אדם שהלך בקרי עם
הש"ת או הש"ת הולך עמו ג"כ באקראי וגם אינו מזמין לו
מלבושים ומאכלים שיש בהם נילונות השייכים לשורש נשמתו
לחקים :

צריך לילך ממדריגה למדריגה בתפלה שלא יפסיד כל כמו בתחלת
התפלה רק יתחיל במתן ובאחלט התפלה ידבק בדביקות
גדול אז יהי' יכול לומר אפילו במרובה התיבות של התפלה.
אז"פ שבתחילת התפלה אינו יכול להתפלל בדביקות מ"ת יאמר
התיבות בטוה גדולה ויחזק אי"ע מעט מעט עד שיצווד לו הש"ת
להתפלל בדביקות גדול: לריך האדם ללמוד ולהרגיל אי"ע שיתפלל
אפילו הזמירות בקול נמוך וילעק בלחש ויאמר הדבר בין בזמירות
בין בלימוד בכל כמו כדכתיב כל עצמותי האמרנה. והלעקה שחיי'
מתנת דביקות תהי' בלחש:

דע כי כל תיבה הוא קומה שלימה ולריך להיות כל כמו זה כי
אם לא תהי' כמו מחוסר אבר. זהו חסד גדול מהש"ת
שאדם חי אחר התפלה. שלפי דרך הסבב הי' לו למות מתנת
שפסיד כמו בתפלה כי נתן כמו בתפלה כל כך מכת הכוונות
הגדולות שהיא מחוץ:

מעמים יכול לומר התפלה במהירות גדול מאד מתנת שבער
בלבו אהבת השם מאד והתיבות יולאים מפיו מעלמס.
בתפלה בלחש. כשהוא מדבק עלמו לנועלה אז זכה ומעלין אותו
יותר למעלה בלחה תפלה כמ"ש רז"ל הבא לטהר מסייעין אותו
וע"י התפלה זו זכה שידבק במחשבתו למעלה. ומכת זה יוכל
לבא עוד למדריגה יותר גדולה אפילו שלא בשעת התפלה שיהא
דבוק למעלה:

לא יאמר הרבה תהלים קודם התפלה שלא יחליש גופו ולא יוכל
אח"כ לומר העיקר ר"ל חובת היום דהיינו זמירות וק"ש ותפלה
דבדיקות גדול מתנת שהפסיד כמו קודם התפלה בשאר דברים.
רק תחלה יאמר העיקר דבדיקות אם יתן לו הש"ת עוד כח
יאמר תהלים ושיר השירים דבדיקות. קודם נעילה ציה"כ יאמר
מחזור בהקצות כדי שיוכל אח"כ להתפלל בדביקות:
כשארס

כשארם במדריגה קטנה אז טוב לו יותר להתפלל מתוך הסיודור
 שמכח שרואה האותיות מתפלל יותר זכוונה אבל כשהוא
 דבוק בעולם העליון אז יותר טוב לו לסגור עיניו כדי שלא יבטל
 אותו הראי' מלהיות דבוק בעולם העליון. הנשמה אמרה להרב שמה
 שזכה שנתגלו אליו דברים העליונים לא מפני שלמד הרבה מש"ס
 ופוסקים. רק משום חפלה שהי' מתפלל תמיד זכוונה גדולה ומשם
 זכה למעלה עליונה:

יחשוב קודם התפלה שהוא מוכן למות באותה התפלה מחמת הזכוונה.
 ויש מכוונים כ"כ עד שפעמים בטבע הי' יכול למות בבי' או בג'
 תיבות שאומר לפניו יתברך. וכשיחשוב כך יאמר בלבו למה לי חיזה
 פני' וגלוה באותה תפלה כיון שדעתו אפי' למות אחר בי' או ג'
 תיבות. ובאמת הוא חסד גדול שהשי"ת נותן לו כח ומשלים התפלה
 והוא חי. יכוין בתענית אוי לי בשביל תאוותי וכבודי הסרוח הכעסתי
 את המלך העליון וכי' לכך אני רוצה לענות את עצמי להכניע
 תאוותי וכבודי ואגרום למעלה שיכנע עבד תחת רבו ושפחה תחת
 גבירתה ולקיים מצות תשובה. והריני רוצה לענות עצמי כדי שאוכל
 לעבוד את השי"ת באמת ובלב שלם באהבה ויראה כדי שיהי'
 יחודו על ידי לכך אני רוצה לענות א"ע וכדי להקריב א"ע
 לקרבן לפניו. אוי לי מה אני ומה חיי שאני רוצה להקריב חלבי
 דמי וגופי ואשי ורוחי ונפשי ונשמתי וכחי ולבי וזרועותי (בפומי ולבי
 ורעותא) לפניו לפני בורא כל העולמו'. וכל העולמות נעשו בדבריו והכל
 כאין נגדו ומכ"ש אני עפר רמה ותולעה ואין לי לבקש רק מחסדיו
 הגדולים שיוסיף לי כח להקריב הרבה קרבנות לפניו. ויפה לי
 לשמוח עצמי מאוד שזכיתי שנעשו מגופי רוחי ונפשי כמה נחת
 רוח ועוד יפה לי לשמוח עצמי שנתן לנו דבר שנוכל להכניע את
 היל"ר מעלינו. ואני רוצה לענות עצמי בשביל שזערת לקוב"ה ושכינתיה
 וכדי להקל זערה ג"כ אני רוצה לענות א"ע. אוי לי מה נחשב
 עטוי נגד מה שזערת אתו זה כמה שנים ואין לי לבקש רק
 מחסדיו הגדולים שישגיח על עיטויי ה'קל זער משכינתי ויסיר
 הקליפות מעלנו ע"י עיטוי שלי ואגרום למעלה שיסורו כל הקליפות
 מהשכינה ותטהר ותיחד עם בעלה ביחוד גמור בחדד וברחמים
 ויהי' יחוד מעילא לתתא ע"י עיטוי ממות ללב ומלב לכבד וירק
 שפעו גם עלי ואני בוקע בו שהוא ברא כל העולמות בדבריו
 י' מאין והכל כאין נגדו והוא משגיח עליהם לתת להם שפע
 ומיחס

וחיותם וכ"ש שיכול להוריד לי כח וישגיח בחסדיו גם עלי ויילגני שלא יבטל אותי הילה"ר בשום דבר בענויי שיאמר לי שאני חלש וגתייבשו המוחין שלי וכן כמה פיתויים ולכך יש לי לבקש כח מחסדיו הגדולים ושהוא נתן בלבי לעשות עלתי ועזרני כמה פעמים בחסדיו. גם היום יעזור לי ויילגנו מכל דברים המבטלים אותי. וגם מלדי אין נחשב עינוי שהכל מאתו ית' אבל מלדי לא הייתי יכול לענות א"ע כלל ואני מוסר עלמי להבורא כל העולמות כדיבורי אפילו לסבול כל העינויים וכל הבזיונות לשם יחודו והריני רוצה לקיים והייתים קדושים. ואני בוסח בחסדיו שיוסיף לי כח שאוכל לעבוד אותו באמת ויעזרני שלא ידעו בני אדם ממעשי. ואין אני מתיירא מחולשה מחמת התענית כי בלא זה כמה צ"א חולים. ועוד שהשכינה סועד את החולה שנאמר ד' יסעדנו על ערש דוי בחסדיו יסעדנו ג"כ ואני הולך בדרך כל הארץ ואין אני משנה. וחכמים אמרו כל הגדול מחבירו ילרו גדול ממנו וכיון שאין אני משנה אני יכול לבטוח בו. בטח צדי ועשה טוב שכל המלות רשאי לבטוח וקווי ה' יחליפו כח. וגם המת מותך תשובה סימן יפה לו ואפשר שבלא זה אהי' לריך להתגלגל על עונות ושלא עבדתי כראוי באהבה וציראה. וגם אל תדאג לרת מחר ועיקר התשובה שישוּב מדרכיו הרעים. גם לא יתגאה שאם מתגאה בתעניתא לכלבא אתמחר. ואפילו יחיד שעשה תשובה מוחלין לכל העולם. וכיון שכן ישמח ביסורי התענית שמחר נפשו על זה שבוודאי יפעל דבר גדול. וישן בתחילה בג' ימים הראשונים כדי שיתחזקי המוחין אבל לא הרבה מאוד. ישב פעם במקום זה ופעם במקום זה וילך מעט ואח"כ ישב מעט כדי לבטל לערו וילמוד במחשבה לבד בלי דיבור כדי להקל לערו זעליו. פעמים יש יבשות בפיו ומר מאוד ויראה לו הילר שכואב לו הראש ולא יוכל לסבול. וכשיבטח בחסד הבורא יתחזק כמו ולא יכאוב לו כלל. וכיון לעשות נחת רוח להבורא יתברך בתעניתו וכדי להקל לער מהשכינה הוא מקבל עליו לער ויעבוד בשמחה וכיון שהשכינה תכעדו כמו שהוא סועדת שאר חולים ויעזור לו השי"ת:

לפעמים מטעה הילה"ר לאדם ואומר לו שעבר עבירה גדולה א"ע"פ שאינו אלא חומרא בעלמא או שאינה עבירה כלל. וכונתו שיהא האדם בעלבות ומכח זה. יבוטל בעלבותו מעבודת

מעבודת הבורא ית' ולריך האדם להבין הרמאות הזה ויאמר להי"ר איני משגיח על החומרא שאתה אונור שכוונתך לבטלני מעבודתו יתבי' וסקר אתה דובר. וגם אם הוא באמת קלת חטא: יוטר יהי נחת רוח לבוראי שלא משגיח על החומרא שאתה אומר לי לגרום לי עלצות בעבודתו אדרבא אעבוד אותו בשמחה. כי זהו כלל גדול כי אין כוונתי בעבודה ללורך עלמי רק לעשות נחת רוח לפניו יתברך וא"כ אף שלא משגיח על החומרא שאתה אומר לא יקפיד הבורא עלי כי כל עיקר שאיני משגיח הוא מחמת שלא אבטל מעבודתו ית' ואיך אבטל מעבודתו אפילו רגע אחד. וזהו כלל גדול בעבודת הבורא ית' שיזהר מעלצות כל מה שיוכל:

הבב"י הוא רעה מאד שהאדם לריך לעבוד בשמחה רק אם הבב"י הוא מחמת שמחה אז טובה הוא מאד:

ואל ירבה בדקדוקים יתירים בכל דבר שעושה שזה כוונת הי"ר לעשות לאדם מורא שמה אינו יולא בדבר זה כדי להביא אותו לעלצות. ועלצות היא מניעה גדולה לעבודת הבורא ית' ואפי' נכשל בעבירה לא ירבה בעלצות שיבטל העבודה. רק שיעלז על העבירה ויחזור לשמוח בהבורא ית' כיון שהוא מתחרט בחרטה גמורה ובדעתו שלא ישוב לכסלתו בשום פעם ואפילו כשיודע בודאי שאינו יולא בדבר אחד מחמת מניעות הרבה לא יהי עלז ויחשוב שהבורא ית' בוחן לבות וכליות שהוא יודע שרואו לעשות מן המובחר רק שאינו יכול. ויחזק עלמו לשמוח בהבורא ית' וכמ"ש עת לעשות לך' הפרו תורתך שפעמים יש מצוה שיש בה קלת גמור עבירה אל ישגיח על הי"ר שרואה לבטלו מלעשות המצוה ויאמר לומר הלא אין כוונתי באותה המצוה רק אני רואה לעשות נחת רוח להבורא ית' במצוה זו ובוה יסתלק הי"ר ממנו בעז"ה אבל מ"מ לריך להבחין בשכלו אם יעשה המצוה הזאת אם לא וכל מה שכתבתי הם כללים גדולים ונחמדים מפז רב כל דבר ודבר הוא כלל גדול:

איתא הרבה עשו כר"ש צ"י ולא עלתה בידם הכוונה היא שהי' רולים לעשות לעלמם סיגופים כדי שיבואו למדרגת רשצ"י ולכך לא עלתה בידם. ולא יכוין בעבודתו רק לעשות נחת רוח להבורא ית' לבד ולא שיבא למדרגה. כשהוא רואה שעבודתו גדולה מחבירו לא יתגאה כדאיתא. ואל יאמר אני גדול מחבירי. ועוד כלל גדול כשיחפרו בני אדם על עבודתו בתפלה או בשאר דברים

דברים לא יענה להם אפי' בדברים טובים כדי שלא יבא לידי מחלוקת ולידי גבוהת משכחות הבורא ית'. וארוז'ל שתיקתו של אדם יפה מדיבורו שהוא מביאחו לידי ענוה וגם לא יסתכל בפני ז"א אפילו כשמדבר עמהם אם מחשבותיהם אינם לבורא ית' תמיד דבוקה כי יהי' לו פגם בנפשו מחמת הסתכלותו ובזני אדם כשירים שמחשבותיהם דבוקה בהבורא ית' יסתכל דוקא ויקנה קדושה בנפשו :

הלימוד יהי' זכה ובשמחה גדולה וזהו ממעט מחשבות זרות כשאדם עובד תמיד אותו ית' בכל רגע אין לו פנאי להתגאות ולאהוב את הגאווה ושאר מדות הרעות :

ישים עלמו כמי שאינו כדאי'תא בגמרא על פסוק והחכמה מאין תמלא . והכוונה שיחשוב כמו שאינו בעוה"ז מה תועלת יהי' שאהי' חשוב בעיני ז"א כשלומד לריך ליישב עלמו לפני מי הוא לומד שלפעמים מתרחק עלמו בלימודו מהבורא ית' לכך הוא לריך ליישב עלמו בכל עת ובכל שעה :

אם חושק לאיזה מלוא יראה וישתדל לעשותה ואל יבטל אותו היל"ר לומר שהוא דבר גדול שיוכל לבא לידי יוהרא אע"פ לא יבטלנו . אך יזהר מאד אף שיבא התפארות באמלע המעשה ירחק אותו בחזק ובהתלהבות ובדאי לבסוף יעשה לשמה ממש בלא שום התפארות שמשלא לשמה יבא לידי לשמה . וירבה במלות כל מה שיוכל והקב"ה יעזור לו שיהי' הכל בלי פני' אך יתחזק עלמו בכל יכולתו :

כשאדם יש לו חשק להתענות אז לריך לזהר שלא לבטל מאותו דבר שהוא רולה לעשות אע"פ שידע שטוב יותר לעבוד השי"ת בשמחה בלי סיגופים כי הם גורמים עלצות . אבל מסתמא ידע איגש בנפשי' שלריך להתענות שעדיין לא תיקן נפשו כראוי . וכן יש כמה וכמה דברים שזה לריך לדקדק מלד נשמתו ולהחמיר על עלמו חומרות וזה אין לריך לדקדק כל כך . יחשוב במחשבתו קודם התפלה שהוא מוכן למות באותה התפלה מחמת הכוונה . ויש מכוונים כ"כ עד שע"פ הטבע הי' יכול למות בז' או בג' תיבות שאומר לפניו ית' וכשיחשוב כך יאמר בלבו למה לי איזה פני' וגאווה באות' תפלה כיון שדעתו אפי' למות אחר ז' וג' תיבות ובאמת שהוא חסד מהשי"ת שנותן לו כח להשלים התפלה והוא חי :

יש להט' החרצ' המהפכת לשמור את דרך עץ החיים . וכשאדם רולה

רצה לדבק מחשבותיו בעולמות העליונים בצורה ית' אין מניחין אותו הקליפות ואע"פ שאינו יכול ידחוק א"ע בכל כמו פעמים הרבה בתפלה אז ידבק עלמו בצבורא יתב"ש ויכנס בעולמות העליונים ויחזק עלמו באמונה שיאמין שמלא כל הארץ כבודו. והכו בהיותו בעולם עליון באמונה שלימה דכתיב ודיק באמונתו ית'. וכן בשנפל ממדרגתו באותה התפלה יאמר התיבה בכונה קטנה כפי שיכול ואח"כ יחזק עלמו לחזור למדרגתו אפי' כמה פעמים במדרגה א'. ומתחלה ידבק בגוף של התיבה ואח"כ יתן בתיבה הגשמה ולריך לעורר עלמו בתחלה בגוף שלו בכל כמו כדי שחאיר בו כח הנשמה. כדאיתא צוהר אע"א דלא דליק יבטש בו וינאר. ואח"כ יוכל לעבוד במחשבה לבד עלי חנופות הגוף. לפעמים כשהארס דבוק בעולם העליון צבורא יתב"ש לריך לשמור עלמו שלא יעשה שום תמעה אפילו בגופו שלא יבטל הדביקות שלו. וא"א להתפלל בכונה כי אם על ידי חיזוק. ולריך לבקש מהש"ת סיוע ועזר יתשוב שטוב לו שהש"ת יעזור לו שיכוין כמו חזי התפלה או רובו בכונה גמור' ולבסוף כשיחלוש ויבטל הדביקות מה לעשות לו. יתפלל בפי יכולתו בכונה קטנה עד סוף עלימו:

אם אין אני לי מי לי. לריך בתפלה להיות כמו מופשט מגשמיות ואינו מרגיש מליאותו בעוה"ז כלומר כשאני אבא למדרגה שלא אדע וארגיש כלל אם אני לי בעוה"ז אם לאו בודאי אין לי שום פחד ממ"ז כי אזי אין מ"ז קרב אלי בהיותי מופשט מזה העולם. וזהו מי לי ר"ל איזה מ"ז יבא לי אבל כשאני לעלמי ר"ל כשאני חושב עלמי לדבר יש במליאות זה העולם. אז אדרבה אינו נחשב לכלום. וז"ש מה אני ר"ל מה אני חשוב ומה עבודתי חשובה לפניו ית' כי אז יבלבלו אותו מ"ז והריני כמו שאיני בעוה"ז. כי עיקר בריאות אדם בעולם הזה לעבודה זרהי אין אני יכול לעבוד עבודתו ממ"ז המבלבלים אותי:

כשרוצה להיות בהתבודדות. לריך להיות עמו עוד חבר אחד אבל אדם אחד לבד הוא בסכנה אלא יה"ז שנים בחדר אחד וכ"א יתבודד בעלמו עם הצורה ית'. לפעמים כשהוא דבוק יכול להתבודד עלמו אפילו בבית שיש ב"א. פעמים שנופל אדם ממדרגה מחמת עלמו שהש"ת יודע שגריך לכך. ופעמים העולם גורמים שיפול אדם ממדרגתו והירידה הוא לורך עלי' כדי לבא למדרגה גדולה. כמ"ש הוא ינהגט על מות וכתיב וירד אברם

מלרימה

מזרימה ויעל אברם מחלרים. אברם הוא הנשמה ומלרים הם הקליפות:

צריך לעשות מעשיו בהסתר שלבני אדם נראה שהוא אינו חסידות. רק קודם שיבא למדריגה גדולה לריך לעשות מעשיו בגלוי שאם לא יעשה בגלוי כמו שעושין העולם רק יראה בפנימיות להיות חסיד אפשר שיהי' נמשך אחר העולם ומחוך לשמה יבא שלא לשמה. מחתלה כשרולה להתפלל יהי' ביראה שהוא השער לכנס לפניו ית' ויאמר בלבו למי אני רולה לדבק איני להבורא בדיבורו כל העולמות ומהווה אותם ומקיים אותם. ויתבונן בגדלותו וברוממותו ואח"כ יכול להיות בעולמות העליונים:

פעמים אין אדם עובד רק בקטנות דהיינו שאינו נכנס בעולמות עליונים כלל רק שמחשב שמלא כל הארץ כבודו והוא קרוב אלנו והוא באותו שעה כמו קטן שאין שכלו גדול רק מעט. ומ"ח אף שהוא עובד בקטנות עובד בדביקות גדול:

חתפלה הוא זיווג עם השכינה וכמו שכתחלת הזיווג ניטוט כן לריך לנטוט עלמו כתפלה בתחלה. ואח"כ יכול לעמוד כך בלי ניטוט ויהי' דבוק להשכינה בדביקות גדול. ומכא מה שמנפנט עלמו יכול לבא להתעוררות גדול שיחשוב למה אני מחנפנט את עלמי כי מסתמא השכינה בודאי עומדת לגנדי. ומכא זה יבא להתלהבות גדול:

בשידיי בקטנות בדביקות גדול עם השכינה ואח"כ צרנע אחד חיקף כשיחשוב בעולם העליון הוא בעולמות עליונות שכמו שאדם מחשב עם הוא. ואם לא הי' בעולם העליון לא הי' מחשב כלל. הדביקות הוא כשאומר תיבה הוא מאריך באותה תיבה הרבה שמחמת דביקות אינו רולה לפרוד עלמו מהתיבה ולכך מאריך באותה תיבה:

אם אדם מתפלל ויש לו מחשבה אחרת אזי ח"ו הקליפה רוכבת על הדיבור כי מחשבה רוכבת על הדיבור וזהו לבוסתי ברכבי פרעה. סוסים נקראים הדיבורים וכשפרעה היינו המחשבה זרה רוכבת עליו אזי דמיתוך רעיתי יותר טוב אלו שותק אבל דבר היונא מהלב נכנס בלב. סי' בלב עליון ע"י ההבל כידוע:

לפעמים אם אינו יכול להתפלל לא יאמן שהיום בודאי לא יתפלל אלא יחזק עלמו יותר ויפול עליו יראה יותר ויותר. כי הוא חשל למתך שילא למלחמה ומלביש איני. חכמים מכירין אותם

בטטותיה

בתנועתו חבל אותם שאינם חכמים כ"כ מכירים המלך במקום
 שיש שם (שמחה) [שמירה] יתירה וגדולה שם הוא המלך. וכן
 כשאינן יכול להחפול בכוונה ידע שיש שם שמירה יתירה סביב
 המלך יש כאן המלך. חבל הוא אינו יכול לקרב אל המלך מחמת
 גדול השמירה סביב המלך. לכן לריך לחזק עלמו ביראה ובכח
 גדול בכוונה יתירה כדי שיהא יוכל להתקרב ולהחפול לפניו ית'
 ואז יהי יכול להחפול בכוונה יתירה:

אין מחפלין אלא מחוך כבוד הראש. פירוש אל תחפול בשביל
 דבר שחסר לך כי לא יקובל תפלתך. אלא כשחלטה להחפול
 תחפול על כבודות שיש בראש כי הדבר שחסר לך תחסרון
 יש בשכינה. כי אדם חלק אלקי ממעל והחסרון שיש בהחלק יש
 בכלל. והכלל מרגיש את החסרון של החלק. אי"כ תהי תפלתך על
 החסרון של הכלל והוא פירוש אלא מחוך כבוד הראש:

דברי פיו און ומרמה חדל להשכיל להטיב כו'. כי יש ב' מיני
 אדם א' שהוא רשע גמור שיודע רבוגו ומתכוין למרוד בו.
 והשני הוא הילנה"ר סוגר עיניו ומדמה לו בעיניו שהוא לדיק גמור
 וגם בעיני הבריות שהוא לדיק גמור. ובאמת אף שהוא לומד
 בתמידות ומחפול ומסגף אי"ע לריק יגע כי אין לו דביקות בצורה
 ית' ואמונה שלימה כראוי להיות דבוק בכל עת בו ית'. ואינו
 יודע איך עיקר העבודה כמו שראוי ללמוד ולהחפול ולעשות מזה
 לשמה. והחילוק ביניהם. הרשע גמור אפשר שתהי' לו תעלה
 למכתו כשיבא לו התעוררות התשובה ושם אל ד' בכל לבו ויבקש
 מהשי"ת שוורו בדרך ישכון אור. חבל הב' אין לו שום תקנה כי
 עת עיניו מראות את הבורא ית' וגדולתו ועבודתו ולדיק הוא
 בעיני עלמו ואיך ישוב בתשובה. ומזה הטעם כשהילנה"ר מפתח
 את האדם לעבירה מראה לו כאלו עשה מזה כדי שלא ישוב לעולם.
 והוא הרמז דברי פיו און ומרמה שילנה"ר מרמה את האדם בעבירה
 שמראה לו שעושה מזה. ולזה, חדל להשכיל להיטיב. שיחדל מלשוב
 לעולם כג"ל. וגדולה מזה און יחשוב על משכבו. ר"ל עוד גם
 בזה מרמה אותו כשהוא נופל למשכבו הוא מחפול להשי"ת שירפאהו
 מחליו על ידי תורתו ומלותיו שעשה ואינו יודע שמזכיר עונותיו
 שהכל הוא פתוי הילר הרע:

ריב"ש ע"ה אמר לזהר תעשה לחיבה שתהא החיבה מזהיר עכ"ד.
 כי יש בכל אות עולמות וגשמות ואלקות ועוליס ומתקשרים
 ומתיחדים

ומתיחדים וע"ז עם אלקות ואח"כ מתיחדים ומתקשרים יחד האותיות
 ונעשה התיבה ומתיחדים יחדים אחתים באלקות. ולריך לכלול אדם
 נשמתו בכל בחי' ובחי' ואז מתיחדים כל העולמות כאחד ועולים
 ונעשה שמחה ותענוג גדול אין שיעור. וזהו מתחם שנים ושלישים
 וכו' דהיינו עולמות ונשמות ואלקות חלת עלמין אית ליה וכו'. ולריך
 לשמוע בכל תיבה מה שאומר שהשכינה עולם הדיבור מדברת והוא שיש
 לה זוהר שחלא בבהירות ולעשות נחת רוח ליוצרו. ולריך אמונה
 גדולה לזה. דהשכינה נקרא' אמונת אומן ובלא אמונה נקרא ח"ו
 כרגן מפריד אלוף. ואל אמה תכלנה מלמעלה היינו אימה. או יש
 לומר אחר שינא התיבה מפיו אין לריך לזכור אותה להלן הענין
 שלא יראה שהולכת למקום גבוה. דוגמא שאין יכול לראות בשמש.
 וזהו תכליני מלמעלה וכמוה יעשה כן בא אמה וכל גופך אל התיבה:

מריב"ש כי לא מחשבותי מחשבותיכם ולא דרכיכם דרכי. פירוש
 כי כאשר האדם מפריד איש מהשי"ת מיד הוא עובד
 עבודה זרה ואין דבר מומלע. וזה וברתם ועבדתם. מכל מקום
 אמרה הגמרא ישב אדם ולא עבר עבירה חשוב כאילו עשה מזה
 וזהו לא דרכיכם דרכי:

בשמעתענה אדם אפילו משבת לשבת לא יהי לו פניו אפי' קטנה
 שיאמר בלבו שהוא עושה דבר גדול שמענה את איש כ"כ הרבה
 ויזדך מאד בזה התענית רק יחשוב בלבו מה מעשי נחשבים נגד
 עבודת המלאכים שעבודתם בתמידות להשי"ת ואני טפה סרוחה
 וסופי לעפר:

לפעמים באמצע השבוע מתגבר עליו הילת"ר ומראה לו כבוד
 גדול בתענית ואומר לו שלא יזכר לעבוד. ולריך האדם
 להבין בשכלו שהילר מקנא אותו שלא יבא למדריגה והוא מקטרג
 צו מאד וכשיהי' חכם בדעתו ויתגבר על הילת"ר יגרום בלוחו שעה
 דבר גדול למעלה כמו דאיתא בוי"ק דא יקרא דקב"ה יתיר כד הא
 ית"ר ס"א התכפיה בשביל פולחניה בנ"כ מחמת שיש ליליה חשק גדול
 לבטלו מתעניתו והוא מתגבר עליו והתכפיה מאד הס"א ולפעמים
 ניתן רשות לשמן לעשות לו לער גדול כדי לגסוס אוקו אם יעמוד
 ויתגבר על סיליה ואח"כ כשיגמור התענית לא ירגיש כלל בלוחו
 התענית אותו הער הגדול שהרגיש בלוחו שעה ויבקש רחמי
 מהבורא ית"י שיתן לו כח בעינים שלא יתקלקלו מחמת התענית
 ולפעמים לריך להסתכל לכאן ולכאן כדי להדבק מחשבתו בצורו
 יתגבר

ית' מפני חומריות גופו שהוא מסך מצדיל על הנשמה. ידבק עלמו בצורה יתברך ויבקש דבר מלרכי בית או שיטפה או ידבר באותו הדביקות אפי' שאינו לריך לעשות ולדבר כדי להרגיל עלמו אפי' כשיטפה וידבר דברים גשמיים שמהי' מחשבתו דבוקה בו יתברך ושיהי' רגיל בדביקות באותה טפה וזה כלל גדול:

מ"מ יזכה לדביקות מאמת התבודדות מצני אדם ומחמת שכותב רזי תורה ומחמת יחודים כידוע מהאר"י ז"ל וכשיטפה יחודים יתשוב באותה טפה בגדולתו יתברך כפי כמו וגם שיהי' זהיר בחלות ולחבר יום ולילה:

איתא בספרא אוחו הילה"ר העבירו מלבבכם כשם שהוא יחידי בעולם כך תהי' עבודתכם מיוחדת לפניו זה הכלל גדול שיהי' לאדם תמיד רק מחשבה אחת בעבודת הבורא יתב' כמ"ס והאלקים טפה שיראו מלפניו וגומר והמה בקשו חשבונות רבים שמכח רבות מחשבות מתבלבל:

ויחשוב שכל דבר שיש בעולם הכל מלא מהבורא ית"ש וכל דברים הנעשים מכח מחשבות ב"א בתחבולות ואפילו דבר קל שבקלים שנעשה בעולם הכל הוא מהשגחתו ית' ולא יהי' היולק אלולו בדבר שהי' רולה צין שנעשה כרלונו צין שלא נעשה כרלונו כיון שהכל מהבורא ית' והוא יודע שכן טוב לו שלא יהי' נעשה כמו שהי' כרלונו:

ויחשוב שהכל צין עולם הגלגלים צין עולם המלאכים ועולם הכסא הכל כאין נגדו ית' שכולם הם בחוץ החלל לימוס אורו שימלס עלמו והכל נעשה בדיבור אחד ואי"כ למה לו למשוך אחר שום תאוה שיש באותן העולמות שהכל אינו רק דיבור אחד ממנו ית' ומוטב לדבק עלמו למעלה בהעולמות בצורה יתברך שהוא העיקר ולא לדבק בטפל וזה כוונת הזוהר זכאין אינון לדיקיא דידעין לשואה רעותהן לעילא לגבי מלכא עילאה ולא לגבי עלמא דא ובסופא בטילא דיליה שסוף כל העולמות גחריב ויחשוב תמיד וידבק עלמו בצורה יתברך באהבה גמורה שהוא טוב יותר מכל דבר שבועלם שכל דבר טוב שבועלם הכל מושרש בו יתברך:

ויחשוב שאני רולה תמיד לעשות לו נתיב ולעבוד אותו תמיד ותמיד תהי' מחשבתו דבוקה בעולם העליון בו ית'. וזה פי' הפסוק בראשית ומן המקדש לא ילא וכשיארריך לדב' מעניני העוה"ז יהי' במחשבתו שהוא הולך מעולם העליון למטה כמו האדם שהולך מביתו ולחון ודעתו לחזור תיבב ודעת

ובעת ההליכה חושב מתי יחזור לביתו כך יחשוב תמיד בעולם העליון ששם ביתו העיקרי בצורא ית' אף בעת שהוא מדבר בעיני העוה"ו ויחזור תיקף מחשבתו לדיבוק הראשון. וזה שאמר דוד לשלמה בנו הגה אנכי הולך בדרך כל הארץ פירוש כמו אדם שהולך בדרך ודעתו וחשקו בכל המהירות לחזור לביתו:

לא יאמר אדם בשבת אהפלל בכוונה ולא בחול שלא יהא כעבדים המשמשין את המלך וכשהמלך עומד לפניהם מתדבקים בעבודה וכשאין המלך לפניהם אינם מזדרזים בעבודה ואין זה עבד נאמן אבל יודע לו באמונה שרע לו בלא המלך וידחה כל המשמורות עד שיבא לפני המלך אע"פ שאין יכול לדבר לפניו ואין ראוי לבא לפניו אע"פ עשה לו רלונו כי רחמנות גדול עליו עד מאד:

לא יאמר אדם כשאוכל להתפלל בהתלהבות אהפלל ואם לאו לא אהנוס א"ע להתפלל כ"א אדרבא במשל המלך כשבא למלחמה משנה את בגדיו אותם שהם קרובים למלכות מכירים את המלך בתנועותיו ואותם שאין קרובים למלך רואים כשהם משמרים יותר באותו מקום מסתמא שם המלך כך הוא כשאינו יכול להתפלל משמרים את המלך שלא לגלות אותו לפניו ואם כן יחזק א"ע יותר כי הלא המלך בכאן ומסתתרין אותו בפניו:

ידרשורב שצתפלתו הולך מהיכל להיכל וכשיבא לו מחשבה זרה מגרשין אותו כי דנין אותו בכל היכל אם ראוי לכנוס ואם אינו מתפלל בהתלהבות יתחיל להתפלל בכח ואם מתפלל בהתלהבות אזי יראה על המחשבה מה הוא אם באהבה רעה כגון ניאוף יביא אותה אל שרשה שהוא אהבת השי"ת דיש ד' מחשבות ולא יותר וזהו ד' ימי הבנין ובכל אחת יש ערב ובוקר, ערב לשון תערובות שחשב מחשבה חילונית, ובוקר לשון בקרת שמבקר את השי"ת: ואלו הם אהבת השם, ואהבת עבירות, ויראת השם, ויראה רעה, כגון שנאה והתפארות שמפאר השי"ת. ורעה שמפאר א"ע. ונילוח, והודי', ויסודת לשון התקשורו. וכל אחד כלול מ'י' ובכל מחשבה רעה מתי' ח"ו שבעה עממין. וזה פי' מדרש דהגעלם העולם הו' מתמוטט אמר הקב"ה הא אברהם זימן למיפך בעולמות פי' מדת אהב' הא ישמע' זימן למיפך פי' אהבה רעה ממילא כשחושב באהבה רעה מתי' את ישמאל וטינופת שטמו הא ילחק פירוש מדת יראה. הא עשיו פירוש רליחה וכשחושב ביראה רעה הוא מתי' את עשיו וטינופת שטמו ח"ו. אמנם אם חושב באהבה רעה. יאמר בלבו מה עשיתי שלקחתי חלק מעולם המחשבה אל מקום הטינופת וזוה יוכגעויבא עד לעפר ויביא זאת המחשבה

המחשבה למדת אין ואח"כ תבא אל העולם אהבה בזכרו אם אני
 אהב את הדבר כזה כגון אשה שטיפה סרוחה כמה יש לאהוב את
 השי"ת. וכן אם שומע איזה דבר שחוק ופי"ז נולד לו שמחה יחשוב
 הלא זה חלק מעולם אהבה. וכן אם רואה או אוכל דבר שיש לו
 תענוג ממנו יחשוב הלא זה הוא חלק מעולם התענוג ויראה מאד
 שלא יתגשם התענוג ההוא כי אז תתענג על ה' כביכול למעלה
 מהשם אלא ישים כל עלמותיו. אל התענוג ההוא כי הלא הוא חלק מעולם
 התענוג ויבא הוא לעולם התענוג והוא יושב כאן ואוכל והוא בעולם
 התענוג וכשליך ועושה תענוג לעלמו מביא תענוג של השי"ת בכל
 העולמות וכן אם רואה דבר הזה שיש לו פחד ממנו יאמר מה יש
 לירא מדבר זה הלא הוא אדם כמותי ומכש"כ לפני בהמה ומי' אלא
 שהוא יתברך הנורא מתלבש בדבר זה כמה יש לו לירא ממנו
 בעלמו. וכן בהתפארות אם מפאריך אותו ואם בא לו באמצע התפלה
 התפארות או שמפאריך אותו שהוא לומד בכונה יחזק בעלמו יראה שהוא
 בושא לפני השי"ת. ואם בנילוח יגלה את המדה הזאת או כמו שמבין
 יחזיק בעלמו נילוח. וכן בהודי' וכן בהתקשרות שלא יהא מקושר
 רק להבורא יתברך בעלמו:

צריך לרחם על השכינה שמדבר דיבורים ופורט אותם מהשי"ת
 והטבעיות כשמדבר שתפול עליו יראה דהא עולם הדיבור
 הוא עולם היראה אמנם כשמדבר באהבה ויראה תפול עליו יראה
 כשילך להלאה יבא להתלהבות גדול ע"כ:

בשגופלת לו מחשבה זרה אזי יתבושש עד מאד כי דחפו אותו
 מהיכל המלך וישוב לתוך ההיכל בבושה רבה והכנעה גדולה
 מאד כי מ"ז הוא עבירה כמו מוליד ממזר ע"ד רחילא בתר רחילא
 אזלא כמו שהמחשב' דכר ומקבא כך הקול והדיבור הם דכר ומקבא
 ואם יש לו מוחין זעירין ומדבר דברי קודש הוי כמו ממזר שיש
 לו לורה כמו אדם כשר רק הפנימית הוא רע כך הדיבור הוא
 באותיות קדושות רק המחשבה הוא רעה שחושב ד"א ומוליד ממזר
 דיבור קדוש. ועוד יחשוב כי הקב"ה אומר ומדוע באת בהתיבה
 ואין אני בהתיבה כי מחשבותי משוטטת בד"א:

וצפונך תמלא בטנם שיש למנוע מלהסתכל בדברים הגשמים
 הטובים ומכ"ש להסתכל בנשים יפים שהוא מסתכל בעבור
 חמדתו ונמלא בזה הראי' עובד א"ע ומזה ההרהור בא לו ח"ו
 עבירה בלילה ונתו כח בקליפה ונתעברה ממנו וזהו ולפי"ן מה
 שאתה

שאחה לופה בעבורך דהיינו על אשה ציפי שאיך מסתכל אלא
 בעבורך וכוה הראי' נותן כח בהם ועוד אם יעשה זו קודם שיליד בן
 יהי זה הבן שרשו נכחם ע"ד מ"ס האר"י ז"ל כבד את אביך
 לרבות אחיך הגדול והטעם שאח הגדול הוא כמו ענק הגדול שבאילן
 וענק עלמו יוליא עוד ענק אחד נמלא זה הענק יש לו יניקה מן
 הענק הראשון בן האח הקטן יש לו יניקה מאח הגדול לפי זה אם
 ניתן כח מעיקרא בקליפה ואח"כ נולד לו בן אזי הזה הבן כמו
 הענפים הנ"ל שעיקר הכח הוא בהם והבן הוא כמו יתרון וזהו
 והניתו יתום לעולליהם לא כך יש להתנהג בהסתכלות. אם הסתכל
 בפתע פתאום על אשה יפה. יחשוב במחשבתו מאין לה זה היופי
 הלא אם הייתה מתה לא הי' לה זה הפנים אי"כ מנין לה זה היופי
 ע"כ זה בא לה מכה אלוקי המופשט בה הוא נתן לה כח היופי
 והאדמימות נמלא שורש היופי הוא כח אלוקי ולמה לי למשוך אחר
 החלק טוב לי להתדבק בשרשא ועקרא דכל עלמין ששם כל היפויין וכן
 מה שמסתכל בשאר גשמיות כגון בכלי. יחשוב מנין בא להכלי זה
 הכי והעורה ע"כ החומר הוא פסולתו והטוי והעורה הוא הרוחני
 והחיוני מזה הכלי והוא ג"כ חלק אלוקי ממעל. וכן כשאוכל יחשוב
 שהטעם והמתיקות של דבר המאכל הוא בא מכה החיוני והמתיקות
 של מעלה שהוא חיותו. וכדומם יש ג"כ חיות שאנו רואים שיש
 לדומם ההוא קיום ועמידה נמלא בכל מקום חיות אלוקי ממעל
 ואם מסתכל כך נמלא מסתכל במחשבה ואין ההסתכלות שלו אלא
 בעבודתו אי"ס ביה וזהו טוב לבטל ההרהור ואז אם יחשוב כך
 כל היום וזה הוא. כלל גדול דמה שחושבין ביום האי מחשבה סליק אל
 רעיונים בשינה וחלום וכוה יזכה לראות בחלום החיות של הגשמי
 ההוא גופא שביום אינו רואה אלא הגשמי ובמחשבתו חושבת
 הרוחני מלובש בגשמי אבל בחלום רואה הרוחני פרום מבלי לבוש
 והטעם כי החלום הוא מלשון עתים חלים והוא לשון חזק והענין כי ביום
 החיוני שבאדם הוא חלש שהוא מקושר בגוף ולכך אינו רואה החיוני של
 הדברים הגשמי' אבל בלילי החיוני שבאדם מתפשט מתוך הגוף אז החיוני
 הוא חזק לכן יכול לרא' החיוני גופא מזה יכול האדם לבא למדריג' הנבואה
 ולכן כתיב בכל הנביאים בחלום אדבר בו אבל מרע"ה הי' רואה בהקין
 חיוני של הגשמי וזה שאמר דהמע"ה אני בלדק אחזה פניך אשבעה
 בהקין תמונתך. פניך גופא בלילה כי אחזה מלשון חזיון לילה
 ומה טעם כי אשבעה בהקין תמונתך. תמונה הוא רמז על
 העורה

הגורה כלומר כשאני מסתכל בדבר גשמי אין אני מסתכל על גשמיותו לבד אלא אני מסתכל שהתמונה דהיינו הגורה והחיוני שלך הוא והוא מלוכב בגשמי הוא. וזה החכם שיניו בראשו ר"ל על הראש של הדבר דהיינו על הרוחניות והחיות. וזה ראש דברך אמת. וזה והמתנגש לכל לראש ופירוש הוזהר רישא דכל רישין. לפעמים לריך להראות גבהות לביא משום כבוד הבורא וכמו שאמרו רז"ל ת"ח לריך שיהא בו א' משמיני שבשמינית רק לריך לזהר מאד שיחשוב בלוחה שעה בשפלות עלמו ויאמר בלבו אני באמת שפל מאוד ומה שאני עושה גבהות הוא לכבוד הבורא יסדרך שלעלמי אין אני לריך שום גבהות שאני תולעת ולא איש ולמה לי כבוד וגבהות אפי' במחשבה קטנה כל גבהות חמור מאד וכל פני' הוא מלד גבהות וכל מחשבה הוא שיפזר קומה שלימה ופזם מאד למעלה ודוחק רגלי השכינה בגבהותו כמ"ש תועבת ד' כל גבה לב וכשאומר לביא יקשור עלמו במחשבה תחילה בבורא ית' וגשמת חבירו ג"כ בבורא מקושרת שכל אדם איט חי רק משפטתו הנשפט בכל הבריות. ויחשוב שאין אומר אלו הדברים רק לפני הבורא ית' לעשות לו נחת רוח ואין אני מדבר זה לפני חבירי שמה לי נ"מ בשבחו או בגנותו:

בבל דרכיך דעה. וזה כלל גדול. דעהו לשון חיבור הה"י בוי"ו בכל מעשיו אפילו בדברים גשמיים שמושה לריך שיהי' עבודתו לצורך גבה לבד ולא כוונת ד"א אפילו המעט מן המעט לא תהי' לכוונת עלמו רק לש"ש: בשם ריב"ש. הוי זהיר בגחלתן שלא חכה שכל דבריהם כגחלי אש. וקשה ממי' אש גחלת סתם פי' בושרות ל"ל כגחלי אש ואש סתם גחלת משמע עוממות קשה למה יזהר בגחלתן שלא חכה הלא סתם גחלות הם עוממות ואמרו רז"ל הנה לפעמים לדיק גמור וגפל ממדריגתו ועובד אותו ית' בקטנות דהיינו שאיט מחפלת בכונה גדולה וגם הולך לפעמים בטל. והנה האדם הרואה את הדיק במדריגה כזו שאין תפלתו ולימודו כ"כ בטוונה וגם הולך לפעמים בטל פן ירהר אדם הרואה את הדיק בג"ל שגם הוא יעשה כן מה אש זה שהוא לדיק וחסיד עושה בכך כ"ש הוא לזה מזהיר התנא שלא ידמה איט לת"ח ולדיק כי הדיק כשיחפורר משינתו ומתחיל ללמוד ומתפלל מקדם ימעלה כל הדיבורים בטלים אבל אמה הרואה אדם פשוט שאיך זדע כלל מסוד עבודת הבורא ית' איך ימלאך לבך לדמות איט

א"ע אליו וזהו הוי זהיר בגחלתן שלא תכזה ר"ל אפי' בשעה שנפלו ממדריגתם שהם בגחלת עוממות דהיינו שמדבר דברים בטלים ושאר מעשים בטלים הזהר שלא תלמוד מהם לפי שכל דבריהם בגחלי אש אפי' דברים בטילים שלהם בגחלי אש כר"ל:

אם אין אני לי מי לי כי לריך להיות בתפלי מופשט מהגשמיות וזה אש אין אני לי דהיינו שאני מופשט מגשמיות מי לי דהיינו אין אני ירא מהמחשבות זרות אבל כשאני לעלמי מה אני דהיינו כשאני יודע ממני אז יש מחשבות זרות רבות גם אש אני כאן הכל כאן י"ל בדרך זה:

בל חכם יעשה בדעת פירוש מי שהוא חכם יעשה אפי' משא ומתן שלו בדעת. וכסיל אפילו כשהוא פרנס או ראש אולת הוא. יודע לדיק נפש בהמתו פירוש אפילו הנפש הוא מחבר לעבודת הבורא ומלת יודע הוא לשון התחברות:
בשם הריב"ש בפסוק יששכר חמור גרם ר"ל יש שכר ע"י זה החומר גרם:

בשם הרב מ"מ דק"ק מעוריב"ש.

בשעת הזיווג לריך להיות אין. וזהו רבה גרם זכובים שאפילו כזכוב לא החשיב א"ע ויאהוב את אשתו כמו שאהב את התפילין בלבד רק שהם מלות ד' ולא יתרה אחר"י כי הוא רק כמשל אחד טבע ליום השוק וא"א ליבע רק עם הסוס וכי בשביל זה יאהב את הסוס יש שטות גדול מזה כך בעוה"ז לריך לאדם אשה בשביל עבודת הבורא לזכות לעוה"ב ואם יניח עסקיו ויתרה אחר"י יש שטות גדול מזה וימאס אותה. כי אש רואה אשה כאה יחשוב שלא הלבן הוא מזרע האב והאודם הוא מזרע האם דם עכור שהם סרוחים ומאוסים ואם יניח' אצל המאכל ימאס המאכל רק הנאות שזרע האב נמשך מאבא עילאה עולם האהבה זרע האם נמשך מאימא עילאה עולם היראה וזה היופי שלה מוטב לדבק באהבת ויראת הבורא ב"ה וכשנמאס בעיניו העבירה היא נמאסים בעיניו כל העבירות כי מכחה טולד אדם והאדם יש בו שס"ה גידים מרומז"י על שס"ה מלות ל"ת יגחבטלו כל השס"ה ל"ת וגם ריב"ש ע"ה אמר מפני מה יש לעבירה הזו תאוה גדולה כי מכחה טולד אדם. והאדם יש לו תענוג מסתמא מאכילתו ושאר דבריו. וכל התענוגים הם מטיפה ההוא א"כ הוא דבוק הכל לקטנות ומוטב שידבק א"ע בהקב"ה:

והי' ד' לי לאלקים ר"ל בכל דרכיך דעבו הן טוב הן רע לתורה ומצות. כאשר יארע לו ח"ו איזה רע יחשוב צודאי הוא לכפר עונו אך הדיק אף על הדרך טוב יש לו לדאוג כי אולי מנכין לו מזכותיו וזהו והי' ד' לי לאלקים שהוא הוי' מדת הרחמים אולי הוא מדת הדין שהוא אלקי' ולריך אני להוסיף זכיות בתמידות: כשאדם מדבר דבור טוב והדיבור הוא החיות של האדם והחיות הוא ממנו ית' אז הדיבור סליק לעילא ומעורר דבור העליון ומשפיע עליו יותר חיות מלמעלה אבל כשהוא מדבר דיבור רע אזי יולא ממנו החיות ולעילא ג"כ לא סלקא אז קרוב הדבר להיות נפסק ממנו כל החיות לגמרי וזה מה שאומרים בלע"ז עהר האט אויס גירעט:

פעמים יש לעבוד להשי"ת בנשמה לבד דהיינו במחשבה והגוף יחי' עומד במקומו כדי שלא יחלה כשישתמש בו הרבה. לפעמים יכול האדם לומר התפילה באהבה ויראה והתלהבות גדול בלי שום תנועה ויהי' נראה לאדם אחר שהוא אומר אותן הדברים בלי שום דביקות וזהו העבודה הוא יותר טובה והולכות במהירות יותר בדביקות יותר להשי"ת מהתפילה שנראה בחוץ על האיברים ואין להקליפה אחיזה בזו התפלה שכולו הוא בפנימית:

מריב"ש כאשר גופו חולה גם הנשמה נחלשת ואינו יכול להתפלל כראוי אע"פ שהוא נקי מעבירות לכך נריך לאדם לשמור בריאות גופו מאוד ע"כ:

התפלה שהוא בשמחה גדולה צודאי יותר מקובל לפניו יתברך יותר מהתפלה בעלבות ובצני' ומשל על זה כשעני שואל ומבקש ומתחנן לפני המלך בצני' גדולה אעפ"כ אין נותנין לו אלא דבר מה אבל כשהשר שואל ומסדר לפני המלך שבת המלך בשמחה ומתוך זה מבקש גם בקשתו אז נותן לו המלך מתנה מרובה מאוד כמו שנותנים לשררות:

יחשוב כשמחפלת שבאותיות מתלבש השי"ת. לפי שאין אנו יודעים מה שאדם חושב אח"כ דיבר. נמלא הוי' הדיבור מלבוש למחשבה ויאמר בלבו מלך גדול כזה אני עושה לו מלבוש ראוי לי לפנות בשמחה וידבר בכל כחו כי בזה נעשה אחדות עמו ית' כי כחו בהאות ובהאות שורה הקב"ה נמלא הוא אחדות עמו ית':

התורה חסה על ממונס של ישראל ולמה כן כי זה כלל גדול שכל דבר שאדם טובש או אוכל או משתמש בכלי הוא נהנה

מהחיות

מהמיות שיש באותו דבר כי לולא אותו הרוחניות לא הי' שום קיום
 לאותו דבר ויש שם ניגולות קדו' השייכים לשורש נשמתו. ושמעתי כי
 זה טעם שיש אדם שאוהב דבר זה ויש אדם שהוא שוכח דבר זה
 ואוהב דבר אחר וכשהוא משתמש באותו כלי או אוכל מאכלין אכ"י
 ללורך גופו הוא מתקן הניגולית כי אח"כ הוא עובד באותו כח הבא
 לגופו מאותו מלבוש או מאכל או שאר דברים בזה הכח עובד להשי"ת
 כמלא מתוקנים לכך. פעמים יארע דבר שהוא שכשכלה כבר
 לתקן כל הניגולין שהי' באותו דבר השייכים לשורש נשמתו אז לוקח
 חמט השי"ת אותו הכלי ומתן לאחר ששייכים הניגולין שיש באותו
 כלי לשורש אחר. ואמר ריב"ש ע"ה שאוכלין ב"א ושותין ב"א
 ומשתמשין בב"א הייט בהניגולין שיש באותן הדברים לכך. לריך
 אדם לחוס על כליו ועל כל דבר שיש לו דהייט מלד הניגולין שיש
 שם באותן הכלים בכדי לחוס על ניגולין קדישין:

לעבוד את השי"ת ביראה ובשמחה והן תרין ריעין דלא מחפרשין
 ויראה בלא שמחה הוא מרה שמורה לא יאות לעפר על

עבודת ד' הא"ך לעבוד רק תמיד יהי' בשמחה ואפילו באיזה שעה
 לריך ג"כ לעבוד אותו ואין פנאי ליטב איש א"ך ומה:

ולדבקה בו וכי אפשר לדבק עלמו בו והלא אש אוכלה הוא אלא
 הדבק במידותיו מה הוא רחום אף אתה רחום ע"כ

פירוש כי לעבוד את ד' בהתלהבות זה דביקות גמור בו יתברך
 מה אי' להיות תמיד רק מטי ולא מטי כדרך אש פירוש כמו באש

ש"אם מנפחין אותו תחילה הוא מכבה ואח"כ יגדל האש ואש גופא
 יזרד מעלה ומטה ומתנגע כן ההתלהבות הוא במטי ולא מטי כי

תענוג תמדי אינו תענוג. מה מקש' הגמרא והלא אש אוכלה הוא
 ר"ל ההתלהבות נפסק ממך וזה במטי ולא מטי וכי אפשר לדבק בו

יתבר' ותירן הדבק במדותיו פירוש במלבושיו באותיות פי' כי זה
 אפשר להיות תמיד במחשבתו לחשוב באותיות התורה והתורה הוא

לבושו יתב' ואפילו כשמדבר עם ב"א יחשוב רק באותן הדברים
 ההם כי הם ג"כ מהקב"ה אותיות התורה. מה הוא רחום פירוש כי

רחום אותיות חומר ר"ל כי הקב"ה אי' לרחם על חומר עכור וא"ך
 יכול להיות במחשבתו הדק מן הדק חומר עכור רק אם ימלא איש

להיות במחשבתו חומר מרחם עלינו מהיכן בא הנימאוס הלו זה
 בא אש אדם הוא רחום אז הוא פועל שהקב"ה מלביש עלמו
 בלבושו וממלא עלמו כביכול ומרחם עליו ג"כ מה מה הוא רחום מה

מביא

מביא רחמנות. הלימוד יהי זכח ובשמחה גדולה וזה ממעט מחשבות זרות. טוב עבד נקלה ממתכבד וחסר לחם כי אין סימן לעבודת הבורא רק אם יודע בעלמו כי נקלה הוא בפני עלמו אז הוא במדריגה ואז עבד לו יתברך ממתכבד בפ"ע וחסר לחם דהיינו השפע. נושג לכפור אם יש לו גלד גדול ואח"כ הוא קטן אפ"ה יכול הנהר לצמוד בכפור ולעבור עליו והוא חזק מאד אבל אם אנו רואים שהגלד קטן ואינו חזק מוכח שלא הי' גלד חזק מקודם כן אנו רואים שאדם פעם עובד ופעם אינו עובד בודאי שלא עבד עדיין כראוי שאם פעם אחד הי' עובד כראוי אז הי' עובד תמיד:

צדק לפניו יהלך וישם לדרך פעמיו ר"ל דרך מוסר כי יש צ"ח ההולכים לדבר מלוא להתפלל או כיוצא בזה ובאמצע הדרך עומד לדבר עם צ"ח אף שעושה אח"כ המלוא עבירה הוא בידו שלא הלך בזריזות והעונש שלו לאחר פטירתו ג"כ מדה כנגד מדה לפי שידוע מכמה ספרים שמעבירים אותו על הנהר על מעבר קצר מאד וזה לו יטורים קשים עד מאד כי יש לו פחד ורעדה אך לריק הוא לרון מהרה מאד כי זה פעולה לעבור מהרה והנה באמצע הדרך והמעבר שולח לו הקב"ה מלאך אחד לעכבו ומלאך הנה הוא שנברא מאותו המלוא וסי' לאותו המלאך לער כי במחשבתו שחשב צייתי לילך לדבר מלוא נברא נשמה למלאך ובעשיית המלוא נברא הגוף ובשביל ששהה אותו לברוא הגוף מחמת שעמד לדבר עם צ"ח ע"כ ג"כ בא המלאך באמצע המעבר לעכבו כדי שלא ירוץ. וזהו דק לפניו יהלך וכו' ופשוטו כל המלות האלכיים לפני אדם אחר פטירתו אך שיראה בשעת הליכתו שהלך לדבר מלוא שילך בזריזות ולא בעללות בכדי שישם לדרך פעמיו ולא יעכבוהו במעבר הנהר:

דברי פיז און ומרמה חדל להשכיל להיטב פירוש דברי פיז של הי"ר הרע חדל להשכיל להטיב. פירוש דודאי שאין הי"ה"ר מפתה האדם שלא ילמוד כלל כי ידוע לו שאין שומעו האדם לזה כי כאשר לא ילמוד כלל לא יהי' חשוב בעיני הבריות ואינו נקרא למדן. אך הי"ה"ר מפתה אותו שלא ילמוד חיזה דבר שיבא לו יראה שמים מזה. כמו ספרי מוסר או ש"ע לידע הדין על בוריו אך מפתה אותו שיעסוק תמיד בגמרא עם כל המפרשים וזהו חדל הי"ה"ר להאדם להשכיל להטיב. ר"ל שהוא מנעהו מלעסוק גם בלימוד זה שיבא להאדם עושה בלימודו דהיינו יראה שמים:

המצי"ן

הטבין במפלתו בכל הכוחות הידועות לו אינו מכין רק אותן הידועות לו. אבל כשאומר התיבה בהתקשרות גדול ככלל בכל התיבה כל הכונה מעלמן ומאליהן. שכל אות ואות הוא עולם שלם כשאומר התיבה בהתקשרות גדול בודאי מעורר אותן העולמות ועושה פעולות גדולות בזה. לכן יראה אדם להתפלל בהתקשרות ובהתלהבות גדולה ובודאי יעשה פעולות גדולות בעולמות עליונים כי כל אות מעורר למעלה :

יחשוב כשומד מה שאמרו בגמרא אין להקב"ה בעולמו אלא די' אמות של הלכה. ויאמר בלבו הלא הוא ית' לימלא אי"ע ושורה בכלן וראוי לו ללמוד בשמחה וביראה ובהבנה :

ושמעתי מריב"ש ע"ה מפני מה נקרא עלמא דחירא דאפילו עבד הבא לשם נעשה בן חורין. פי' שכל דבר הוא מהתפשטות הקב"ה ע"י מדותיו אהבה ויראה כידוע. רק שאהבה הוא בגלות מלובשת בגשמיות באשה או במאכלים וכשנותן אדם אל לבו שזאת האהבה הוא מלבוש לו ית' וח"ו הוא הפשיט אותו ית' ממלבושו יחד חרדה גדולה בזכרו את מעשה הרעה שעשה ויבוש ויכלם. ויאמר בלבו אם אני אהב זאת שהוא רק אהבה שנפלה בשבירה מלובשת בטיפה ברוחה. כמה יש לי לאהוב אותו ית' וכן ביראה אם ירא מעכו"ם או מחרב יאמר בלבו מה יש לירא מאדם כמוני אלא בודאי הוא ית' הבורא מלבוש בזה האדם וכמה יש לי לירא ממנו ית'. וכן התפארות וכל השאר וכן אם שומע אחד מדבר והוא מתפלל. יאמר למה הביאו ד' הלום לדבר בתוך תפילתי הלא כל זה בהשגחה פרטיית. אך הדיבור הוא השכינה ושרתה השכינה בפיו של זה האדם. כדי שאחזק אי"ע לעבודה. כמה יש לי לחזק אי"ע בעבודה הוא תפלה ובפרט אם האיש המדבר הוא נכרי או קטן. כמלא כביכול השכינה באדם כזה כמה ראוי לו לעשות בזריזות :

ארבע אבות מייקין השור והבור המצעה וההצער. השור לשון אשורנו לשון הצטה והסתכלות וזה הראוי מייק לב"א. והבור לשון שדה בור שאינה חרושה ורועה והוא מי שאינו לומד אלא הולך בטל. המצעה לשון שן שאוכל כל דבר. וההצער זה הכעס שהוא הרחמת האש :

רבי אומר איזה דרך ישרה שיבור לו אדם. פירוש איזה דרך ישרה מאיזה מדות ימנע עלמו ממנו. שיבור לשון ריקות ע"ז

אמר

אמר כל שהוא תפארת לעושיה ר"ל שעושה המלצה בסתר ואין אדם יודע ממנה. אבל אם סובר הוא במחשבתו שעובד ד' ואללו הוא התפארות. וכ"ש שתפארת לו מן האדם ר"ל שהעושה המלצה לקבל תפארת מן האדם שיאמרו עליו זה הוא ירא אלקים. מכ"ז ימנע א"ע. ואם תעשה זה אזי הוי זהיר וכו' שאז אין אהה יודע מתן שכרן של מצות אלא תעשה שיהי נ"ר לצורה ית' בלי שום תשלום גמול מלקבל התפארות. שאם תרצה לקבל התפארות תדקדק במלצה אם הוא קלה. שאם הוא חמורה תקבל התפארות ואם הוא קלה לא תעשה אותה:

שלישה ספרים נפתחים בר"ה. לדיקים גמורים הם שכל דיבורם הם בדברי קדושה בתפלה ובתורה ליחד הדיבור בעולם המחשבה שכל תפלה וד"ת לריך להאמין שמיחד בוודאי עולם הדיבור בעולם המחשבה אם הוא בכוונה. ואע"פ שמתפלל ואין נותנים לו בקשתו מה שהוא מתפלל עכ"ז באיתערותא דלתתא שהוא מיחד עולם הדיבור עם עולם המחשבה. בזה הוא גורם למעלה. ע"כ אלו ב"ח שכל כוונתם ליחד עולם הדיבור עם עולם המחשבה הם לדיקים גמורים. וזשרז"ל אין עומדים להתפלל אלא מתוך כוונת הרה"ש ר"ל כשמתפלל בכוונה אז הקב"ה מתפאר בעולם הדיבור ובא התפארות בכל העולמות ונפול עליו ג"כ התפארות. וזוהר שלא יבטל מהדביקות שלא לחשוב בהתפארות שלו איך הוא מתפלל בכוונה גדולה:

בינונים הם אותם שבתפלתם מכוונים גם לזה שיעשה הקב"ה בקשתם מה שהם לריכין לרכי עוה"ז. הם תלויים ועומדים עד יוה"כ ר"ל עולם המחשבה נקרא יו"כ ר"ל תלוי ועומד עד המחשבה ר"ל אחרי כוונתם. אם כוונתם לש"ש בבקשת לרכי עוה"ז בכדי שיהיו פנוים לעבודתו ית'. אזי גם הם נכתבים לחיים כי כוונתם נתיחדו עולם הדיבור בעולם המחשבה וג' ספרים רצונו לומר דיבורים:

ואלה שמות בני ישראל בשם ריב"ש זל"ה. ע"פ שנאמר שמו את ירושלים לעיים נתנו את נבלת עבדיך מאכל לעוף השמים. ר"ל כי בעוה"ז גלות בא לעולם בשביל ששמו את ירושלים לעיים. כלומר כשבא לאדם חיזה יראה או חיזה שלימות במעשה המלצה באה לו מזה גבהות. וזהו שמו את ירושלים לעיים. פירוש שמו את יראה שלם שיהא לעיים לי' גל גבוה וגדול. ואם עושה חיזה עובדא

כמו תורה או תפלה עושה אותה לגבל וכיטור כלומר בלא דחילא ורחימא רק כמנגן עלי כיטור וגבל וזה גורם ח"ו שעבודה שלו הולך אל הקליפות וז"ש מאכל לעוף השמים שהם הקליפות הנקרא כך ומי גורם זה מחמת שעשה עובדא שלו לגבל וז"ש נבלת עבדיך מאכל לעוף השמים ולחיות הארץ וזה שכתב גם כן כאן ואלה שמות ומי גרם לגלות ולשיממון וזה הבאים מזרימה במזר הגלות ומפרש ראובן ר"ל כאשר עשה איזה עובדא אומר בלבו ראו מה ביני לשאר ב"א שאני עובד עבודתו בשלימות וראוי הוא שהשם ית' ישמע בקולי ויולה אלי וזהו שמעון וכן שאר שמות :

צדיק כתמר יפרח כארז בלבנון ישגה. כי הנה יש ב' מיני לדיקי' ושניהם לדיקים גמורים אך החילוק ביניהם האחד הוא תמיד

בדביקות בהש"ת ועושה עבודתו המוטלת עליו והוא לדיק רק לעלמו ולא לזולתו כלומר שאינו משפיע מזדקתו לאחרים. וזה הנמש' לארז שאמרו חז"ל שאינו עושה פירות רק שהוא לדיק בפני עלמו ואינו עושה פירות שיחזיר אחרים למוטב וירצו ויפרו לדיקים בעולם זה אינו עושה אלא לעלמו ישגה ומרבי שכרו. אבל הלדיק הב' הוא נמשל לתמר העוש' פירות. וזהו כתמר יפרח כלו' שהוא מוליא יקר מזולל ומפרי' ומרבה הטוב בעולם וזה שאז"ל מקום שבעלי תשובה עומדים אין לדיקים גמורים וכו' ר"ל שזה הלדיק הב' הנזכר הוא הנקרא בעל תשובה פ"י שהוא בעל ואדון אל התשובה כי הוא החזירם למוטב ורבים השיב מעון וגרם תשובה בעולם שכרו כפולה ומכופלת הרבה יותר מזדיק הראשון הנ"ל אף שגם הוא לדיק גמור :

גם זה הוא כלל גדול כשיבא לאדם מלה במחשבה אל ימנע לעשותה משום יוהרא או משום איזה פני' בה. כידוע מהוך שלא לשמה כו'. כי גם במעשה טובה נפעל למעלה כלי טוב ומחשבה נעשה פנימית הכלי :

ראשית דבר ל"ל הבחירה. ואחר הבחירה ל"ל פיו ולשונו שוין להאמין באמונה שלימה בלי שום פני' שזכה"כ ובכל דבר יש חיותו ית'. לפיכך כל אהבה ויראה וכל שאר מדות הכל הוא ממנו ית' אפי' דברים רעים שבעולם. לכן אין רשאי לאהוב ולירא ולהתפאר ולנלח וכל שאר מדות חוץ ממנו ית'. כי ראוי לחשוב בלתי דבר שאני מתירא ממנו או אהב הדבר ראוי לחשוב מהיכן באה כאן היראה או האהבה הלא הכל ממנו ית' שנתן היראה והאהבה אפילו בדברים רעים. למשל חיות רעות או מכל המדות

המדות שנפלו בעת הסבירה ולפיכך אין היראה כי אם ממנו ית' ולמה לי לירא מניזון א' ממנו שבחמינה רעה. כי טוב לקשר אותו ביראה גדולה. וכן באהבה, וכן בכל המדות. להוליא משם הניזון ולהעלותו אל שורשו. וכן כשמדבר אל יחשוב שהוא המדבר אלא החיות שבו הוא הבורא ית' המדבר בו והוא המעלה הדיבור אל שורשו. ובוזה גם כן ככלל השחוח. כי כן הדיבור ג"כ אלל חבירי כמו אללי הכל מאתו ית'. וכן בעת האכילה יהי מחשבתו להוליא החיות שבה להעלותה למעלה בעבודת הבורא ית'. וכן בכל שאר דברים הכל יהי מחשבתו לעשות כדי לקשר עמו למעלה:

שעם למדת אהבה ויראה מפני שאם לא הי' לאדם כ"א האהבה של השי"ת. הי' האדם רגיל תמיד עם השי"ת וגם הי' נקבע באדם אהבה ונעשה לו כעב. אך מכח היראה שצמח הוא ירא לגשת:

להבין מהו קטנות ומהו גדלות. ר"ת כשאדם יושב ללמוד תורה שלא בהכנה הוא בקטנות שאין שכלו שלם. אבל כשהוא לומד בהכנה ובהתלהבות. אז הוא במדרגת גדלות שמקושר במדרגות עליונות. וכן בתפלה ובכל מזה שפועה האדם יש קטנות וגדלות:

יש לתמוה מה שכתוב בתורה והנה טוב מאד כמה פעמים בתעשה בראשית. ובמשנה תורה כתיב ראה נתתי לפניך את החיים ואת הטוב את המזון ואת הרע. מהיכן בא הרע. אבל אין לפרש כמו שאנו אומרים רע ממש אלא הרע הוא ג"כ טוב. רק שהוא מדרגה תחתונה מהטוב גמור. וזה רמז בזהר מלעיל ומלרע וזה כשפועלים טוב אז הרע ג"כ נעשה טוב. אבל כשחוטאים ח"ו אז נעשה רע ממש למשל המכבד את הבית שעשוי לפנות את הבית והוא טוב קצת אבל הוא במדרגה תחתונה. ועכ"פ טוב הוא. וכשצריך להכות בו את הטיטק שהוא חוטא אזי הוא המכבד נעשה רע גמור ומכין בו את הטיטק:

כל ימי עני רעים על פי מה שאמרו רז"ל אין עש אלא תן הדפת כך פירושו. כל ימי עני שהוא בדעת רעים ר"ל שאין תפלתו ולמודו נחשבת כלל לפניו ית' כי בוודאי הם בלא דחילה ודחימה ולא פרחת לעילא ופריך והא איכא שבתות וימים טובים רזה לומר שבוודאי בימים הללו בא לכל אדם התעוררת מלמעלה ובוודאי מתפלל בכונה בהם. ומירץ שנוי ווסת רצונו לומר אף שמתפלל עתה בכונה ורואה את עצמו מתפלל

בכונה

בכוונה ומחמת זה בזה לו ניאות וגדלות בלבו ורואה את עלמו
שעלה עתה במדרגה עליונה לכן אף עתה הם רעים לפי שיש
חסות היא תחילת חולה מעיים רעונו לומר שאין הילר הרע מתגרה אלא
מתוך אכילה ושתי' ומחמת זה בזה לו הגאווה ודיל':

פירוש הפסוק בתהלים אודה ד' בכל לבי אספרה כל נפלאותיך
הנה יש לומר על פשט הפסוק דבשלמא מה שאמר
אודה ד' בכל לבי ניאח. אבל סיפא דקרא אספרה כל נפלאותיך
קשה הלא כתיב מי ימלל גבורות ד' ישמיע כל תהלתו איך אמר
אספרה כל נפלאותיך. וא"ל עפ"י מש"כ צוהר והאלקים נסה את
אברהם הול"ל נסה לאברהם. ויובן עפ"י הידוע כי מדת אברהם
הוא חסד כח"ש חסד לאברהם וארז"ל שיש מלאכים שאין אומרים
שירה אלא פעם אחד בשבוע ויש אומרים פעם אחת ביוכל ומה
שאומרים אומרים בקי"ור יש אומרים קדוש ויש אומרים ברוך ויש
אומרים פסוק אחד כח"ש על מלאכים ידועים שאומרים כל אחד
פסוק אחד מן המזמור הודו לד' כי טוב וכיולא. והנה לאיש
הישראלי מרשה לומר ולקלם בכל עת וזמן להאריך בכל מיני
קילוסין וישרות ותשבות. ולהבין זה משל למלך שבאו כל עבדיו
ושרצ' לומר הרמנין לפניו ולקלסו והנה לכל אחד ואחד יש זמן
ושיעור לקילוסו לפי ערכו וחשיבותו. וכל זה כאשר יש רצון לפני
המלך אבל אם פני המלך ח"ו בכעס אזי ירחים לקלסו כל עיקר
כח"ש מה לקלם המלך. בשעת זעם. ומחמת חשש זה שהם
חסופקים אולי ח"ו המלך בכעס או פן ואולי יכעס בשביל חיזה
דבר לכן דרכם לקלר בכל היכולת ותיכף ללאח מאת פני המלך.
והנה צבוא בן המלך חביבו ואהובו לקלם המלך הנה הבן אינו
חושש לכל זה כי אם אף המלך בכעס כאשר רואה בנו חביבו
ככנס שמחה ותענוג לאביו. והנה אמרנו צבוא השמחה והאהבה
נשתלק הכעס הגס שהוא כך עבדיות מ"מ נריך להבין ענינו. וי"ל
שכאשר האהבה והשמחה גוברות וגורמות להכעס והזעם שיעלה
למעלה אל שרצו ושם הוא נמתקה כידוע שהדינים אינם נמתקים
אלא בשרשם. וזהו פירוש הפסוק והאלקים נסה את אברהם ר"ל
אלקים שהוא הדיעין נסה נתעלו ונשתלקו למעלה למעלה ונמתקו.
ולמה את אברהם. כלומר מכת האהבה והחסד שהוא אברהם
שהוא נמשל לבן מלך כו' ונחזור לענין המשל הנ"ל שאמרנו שהבן
קולם בלי שיעור כי הגה יש חיוב על הבן לקלם את אביו עד

אין

אין קץ ושיעור מחמת צ' עניינים אחד שהוא אביו ומלט החיוב מוטל עליו להודות ולהלל ביותר ומה גם שאין לו חשש וכו' עוד על זה גופא יש להלל לאביו המלך שמתן לו רשות כזה לקלוט בלי שיעור שלא נתן רשות כזה לשום שר וטפסר. ועלמה שנותנין איזה יתרון מלפניא שיך לומר בו לשון הודי' כמיש בלדות יהודה ותאמר לאה הפעם אודה. ואפשר יהי' הפסוק כך אודה ד' בכל לבי כלומר לבד השבח והקילום שאני מחויב לקלוט כחלות הבן על האב לבד מזה אודה לו כי ד' בכל לבי. כלומר אהבתו ית' תקופ בלבי זה מורה שגם אהבתי תקופ בלבו כי כמיש פ"א פנים ומטעם זה ניתן לי רשות לספר כל נפלאותיך. אבל מי ימלל וכו' לכן אספר ר"ל המעט מה שיש ביכולת בידי להודות ולספר יהי' נחשב כאילו ספרתי כל נפלאותיך. כי אין המניעה ממני רק שבלתי אפשר לסיים שבחי' דמרי' חלמא ולספר כל נפלאותיך. כי אין להם שיעור וקץ. לכן מה שאני מספר כלומר המעט שאני מספר יהי' נחשב כאילו הם כל נפלאותיך. כי החיוב מוטל עלי לספר שבחו בלי שיעור מחמת צ' עניינים כן נראה לי:

כל המרבה דברים מביא חטא. פי' חסרון שאפי' כשמדבר דברים עם בני אדם בחכמת התורה ת"מ השתיקה יפה מאד יותר שיכל יותר בשתיקה לחשוב בגדולתו יתברך ולקשר א"ע יזמר משיקשר את עלמו בדיבור:

לפעמים שוכח במטה ונראה לב"א שהוא יסן והוא בלוחה שעה מחבורד עלמו עם הבורא ית'. זהו מדרגינה גדולה שיראה תמיד הבורא ית' בפניו שכלו כמו שמתחל על אדם א' ויחשוב שהבורא ית' מתחל גם כן עליו כמו אדם אחר שמתחל עליו כשיהי' תמיד במחשבה זכה וברורה:

מתחלה ידבק עלמו בצורה ית' למכה כראוי ואחר כך יכול לעלות למעלה ולריך לירד למטה כמה פעמים ציוס לנות עלמו ממחשבתו מעט. ויש כמיש שאינו יכול לעבוד רק בקטנות ואינו יכול לעלות לעולם העליון:

פעמים יכול לדבק עלמו שלא בשעת התפלה למעלה שיחשוב במחשבתו שהוא למעלה מכיפת הרקיע. אח"כ יחזק עלמו לעלות למעלה. ופעמים אפילו בשעת התפלה אינו יכול לעלות למעלה עובד בדחילו ורחימא למטה. ומכא מה שמדבר בדחילו ורחימו למטה ומדבק עלמו בצורה ית' יזכה לעלות למעלה מכל הרקיעים והקטנות

צוואת הריב"ש

והכסאות והאופנים והשרפים ומדבר שם בלוח העולם:
 ירשוב שהבורא מלא כל הארץ כבודו ושכינתו תמיד אללו והוא
 דק מן הדק והוא ארון כל מעשים שבעולם והוא יכול לעשות כל
 מה שאני אחפוץ ולכך אינו יפה לו לבטוח רק בו יתברך:
 וירשוב כמו שמתכל על דברים גשמיים כן מתכל בשכינה
 שהוא אללו והוא עבודה בקטנות:

ופעמים יכול להבחין שיש עוד כמה רקיעים עגולים והוא עומד
 בנקודת הארץ הקטנה וכל העולם כאין נגד הבורא ית' שהוא
 אים והוא עשה למלוא ופנה בעלמו מקום לברוא בלוחו מקום העולמות
 ואצ"פ שהוא מבין כך בשכלו מ"מ אינו יכול לעלות לעולמות העליונים.
 וזה מרחוק ה' נראה לי שרואה את השי"ת מרחוק. אבל כשהוא
 עובד בגלותו הוא מחזיק עצמו בכח גדול ועולה במחשבתו ובקש
 כל הרקיעים בפעם אחד ועולה למעלה מהמלאכים והאופנים
 והשרפים והכסאות והוא עבודה שלימה:

וירי' תמיד בשמחה ויחשוב ויאמין בלוחנה שלימה שהשכינה אללו
 ושומרת אותו. והוא מתכל על הבורא ית'. והבורא ית'
 מתכל בו. והבורא ית' יכול לעשות כל מה שהוא רוצה אם הוא
 רוצה מחריב כל העולמות ברגע אחד ובורא אותם ברגע א'. ובו ית'
 מושרשים כל העזות והדינים שיש בעולם. שכל דבר יש שפשו
 וחיותו. ואין אני בוטח ומחירא רק ממנו ית':

גדול ד' ומאולל מאד בעיר אלקינו הר קדשו. ואיל עפי מ"ש
 ישראל אשר בך התפאר. שיש להשי"ת התפארות גדול
 ותענוג ושיעשוע ממעשי הדיק עם תורתו ותפלתו. ואר"ו בראתי
 יצה"ר בראתי תבלין א התורה. ר"ל מאד גדולה אהבתך וחיבתך
 אלינו. אתה בראת היצה"ר ואתה בראת התורה ואתה
 נותן בנו כח לכבוש היצ"ה ולמתקו ע"י התורה כמו תבלין לקדירה
 במלא הכל מתך ומשלך ומכותך פעלנו כ"ז ואע"פ כן יש לך
 תענוג גדול מזה ואתה מתפאר בנו כאילו עשיתו הדבר מעולם ידנו
 ובזה ניכר אהבה עזה וחיבה יתירה נודע לנו שנקראנו בני' למקום
 משל לבן חביב אלל אביו שבה אורח אחד לתאות את הבן בקנקט
 והנה לא ה' יכול הבן להבין כלל ההלכה ההוא מתוך גדול עומק
 וחריפותה והנה מתוך גדול חיבת האב עליו לא ה' יכול לסבול
 לער בנו חביבו שהוא מתקשה מאד ואינו יכול להבין מה עשה
 אביו פתח לו פיתחא בהאי הלכה והראה לו את הדרך אשר ילך בה
 ואשר

ואשר ילא ואשר יבא בשיקול וטריי כמעט אשר הגיד לו כל תוכו של ההלכה והנה בא האורח הוא לשאל אותו ההלכה ולמהותה בפני אביו והתחיל לומר ההלכה והאורח שואל אותו כמה שאלות ומקשה כמה קושי והוא משיב דבר על אופניו והוא מותיב והוא מפרק בשכל זך ובהיר ואביו רואה ושומח ומתענג ומתפאר מזה ואעפ"כ שמכחו עשה כל החיל הזה עכ"ז יש לו תענוג גדול. והנה כראות האורח שיש לאביו תענוג מזה רצה האורח להוסיף תענוג לאביו והתגבר על הבן והוסיף לשאל אותו ולהקשות קושי' חדשות חזקות ועלומות והבן הוא בהיותו בטוח על אביו התחכם מעלמו והתעורר ותירץ כל הקושיות. ח"ש כל הגדול מחזירו ילרו גדול ממנו וארז"ל שטן לש"ש נחטין. הנמשל מובן כי בראותו שהלדיק כובשו ויש להשי"ת תענוג גדול מזה הוא מתגבר עליו בכל יום והוא כובשו ומתגבר על ילרו זשרז"ל הקב"ה קראו ליעקב אל לשון חזק וגבורה כמו את אילי הארץ לקח וזה קראו אל שהלדיק נקרא גבור הכובש את ילרו. ולעתיד ארז"ל ללדיקים נדמה הילד"ר כהר גדול ואז יהי' ניכר גלוי ומפורסם לכל גבורת הלדיקים שכבשו הר גדול כזה. ואפשר שלעתיד יקראו הכל שם הלדיקים בשם אל שזהו רמז הפסוק כעת יאמר ליעקב ולישראל שהוא הלדיק יאמר לו מה פעל אל כמו אדם השואל בשלום חזירו אתה פלוני מה אתה שועל ומה שלומך כך יאמר ללדיק מה פעל אתה אל. והמשך הפסו' הוא כך גדול ד' ומהולל מאד כלומר עלינו לגדלו ולהללו על כל טוב אשר הוא גומל אותנו כי כל הגדלות והתפארות שיש לו ית' מעבודתינו הכל הוא בעיר לשון התעורר' אלקינו שהוא המעורר אותנו ונתן לנו כח לעבדו ולהתגבר כמשרז"ל אלמלא הקב"ה עוזרו כו' ואעפ"כ יס לו ית' תענוג והתפארות ומשלם לנו שכר גדול משלם כאילו עשינו הכל מעלמינו אבל באמת העבודה האמיתית הי' לריכה שתי' מחמת התעוררות עלמינו שאנחנו חלק אלוקי ממעל וזהו בעיר פי' בהתעוררנו חלק אלוקות שבחורנו וזהו אלקינו וכו' :

בתיב הרים כדונג נמסו מלפני וכו'. ובפסוק שלאחריו יחד הרים ירננו. כילד יתקיימו שני הכתובים האלה. וא"ל כי ידוע מה שאמרו רז"ל חין הרים אלא האבות. וגם אמרו רז"ל האבות הן הן המרכבה. ויש להבין האיך הוא שהאבות התחטוים יהיו מרכבה לשכינה. אך ידוע שאברהם הוא מדת אבהה שהוא מדת

החסד. וילחק מדת הירא'. ויעקב מדת תפארת המכריע. וארוז"ל
ג' סימנים בישראל רחמיים זיישנים גומלי חסדים שהם ג' מדות
של האבות מתחיל לעילא. רחמיים הוא מדת יעקב. זיישנים הוא
מדת ילחק שהירא מחבירו הוא בוש ממנו. וגומלי חסדים הוא
מדת אברהם חסד. והנה זה לעומת זה עשה חלקים. כמו כן
יש בטומאה הג' מדות הג"ל הנקרא אבות הטומאה אך ההפרש
שזיניהם כי בקדושה כל הג' מדות כלולים זה בזה. למשל כי
האובד את חבירו מרחם עליו וגם לפעמים שלא יוכל למלחמה
חפץ חבירו הוא בוש ממנו נמלא שלשתם כלולים זה בזה והם
כמו אחד שכן בקדושה הוא אחדות גמור. אבל בטומאה הג'
מדות הם נפרדים יתפרדו כל פועלי און שהוא אובד אהבה זרה
דבר אי' וירא מדבר אי' ומרחם על דבר אחד. וזשי"ה הרים כדוג
נמסו הרים של הטומאה ולכן לא נאמר יחד לפי שאין להם אחדות
רק פירוד כנוכח לעיל. אבל בפרש' שני' מדבר בהרי אבות
הקדושים שהם אחדות גמור יחד הרים ירננו. ופירוש הפסוק
יתפרדו כל וכו' רמז להג"ל כי מדות רעות אשר באדם ח"ו נקראו
פועלי און שהם המביאים לידי און עלמו שהוא עבירה ממש.
והמדות הזרות שאין להם יחוד וחיבור יחד לכך אמר יתפרדו כל
פועלי און הרי הם נפרדים ולא אחדות להם ולכך אמר פועלי און
ולא אמר עושי און לרמז שאף הפועלים של און אין להם אחדות:
הורגי ד' דרכך וכו' והנה ידוע כי דרך נקרא כבושה ואורח
נקרא שאינו כבושה ויכולים לפעמים לתעות מתוכה ולילך
למקום סכנה מה שאין כן בדרך כבושה שאין מקום לתעות מתוכה.
כן באדם יש צ' ענינים אלו יש לאדם דרך כבושה בעבודת הבורא
ית' שילך תמיד בזה הדרך בודאי לא יתעה מתוכה דהיינו אדם
שפורש א"ע מכל הדברים ואינו עוסק רק בתורה יומם ולילה
ואינו מדבר רק דברים ההכרחיים ולא יותר. ויש ג"כ דרך אחר
שאינה כבושה ונקרא אורח דהיינו אדם שמדבר לפעמים עם צ"ח
אך הדיבורים הם לש"ש דהיינו שמדבר אלה הדברים שיבואו מהם
איוז מוסר או אהבת השם או יראת השם וכיוצא. או אדם שידע
להעלות דיבורים למעלה בקדושה כידוע מכמה צ"ח נמלא שבועות
מותר לדבר בדברים כאלו. אך סכנה יש בדיבורים אלו. כי אולי
יתעה מדרך הטוב ויתחיל לדבר דברים בטלים ג"כ כדרך המון
עם. ועל זה לריך האדם להתפלל ולבקש מאתו ית' שישייץ אותו
כשירצה

כשיראה לילך בזה האורח כי בלתי סיוע מאתו ית' בקל יוכל לתעות באותו דרך הר"ל. לכן לריך האדם לחגור מתניו בחפלה שלא יבא לידי מכשול עצירה ח"ו. וזה פירוש הפסוק הורני ד' דרכך ר"ל שחורני שאדע דרך הכבושה ואז אהי' יכול לילך בה בעלמי וגחני באורח שלא אוכל לתעות בה ובקשתי שתחננו בסיוע ועזר וסעד שאלך במישור ולא בעקלתון כי זולת זה העזר שלך ח"ו אוכל לתעות בה כנז"ל:

וזהו רמז הפסוק בכל דרכיך דעהו וכו'. פירוש בכל דרכיך הכבושים לריך האדם בעלמו לידע היטב איך ילך ויתנהג בהם. וזהו יכול האדם לידע ולהתנהג והוא פירוש והוא יישר ארחותיך דאפי' אותן הדרכים שאינם כבושים וישר לפניך ויהיו לך לסיוע ועזר שלא תתעה:

זה כלל גדול בכל מה שיש בעולם יש נילולים הקדושים אין דבר ריק מהנילולים אפי' עלים ואבנים אפי' בכל המעשים שאדם עושה אפי' עצירה שאדם עושה יש בה נילולות השבירה. ומה הוא נילולות השבירה היא התשובה. ובשעה שעושה תשובה על העבירה מעלה הנילולות שהיו זה לעולם העליון. וזה שאמר נושא עון פירו' נושא עון נושא ומעלה העון למעלה. וזהו גדול עוני מנשוא להרימו ולהעלותו לעולם העליון:

דע מה למעלה ממך. פי' דע שכל מה שהיא למעלה הכל הוא ממך:

מעם למה אומרים הודו בין קרבנות ובין פסוקי דזמרה וא"א בתוך פסוקי דזמרה כי ידוע שהקרבנות עשוי' ופסוקי דזמרה ילירה ויולר אור זריחה והוא סוד אופנים וחיות ושרפים וסוד שמותיהם הוא בעשי' הם נקראים אופנים לשון גלגל שהמלאכים אשר שם חושקים וגוללים להתקשר למעלה. וגם הם בסוד נפש לשון יתרון ותוספות שחושקים להוסיף לך' יתרון וחיות והמלאכים דילירה הם יותר עליונים ויבא להם החיות יותר מלמעלה ולכן נקראו חיות:

